

STÁTNI DIVADLO V OSTRAVĚ

Divadlo Zdeňka Nejedlého

Premiéra 4. května 1952.

A. V. MRŠTÍKOVÉ:

Maryša

Vesnické drama o pěti jednáních. Scéničká hudba: Vladimír Brázda.
Režie: Bronislav Křanovský. Scéna: Vladimír Šrámek.

Kostýmy: M. a J. Stejskalovi.

Světla: Kolektiv osvětlovačů. Techn. spolupráce: J. Dušek, K. Olchava.

Lízal, sedlák	František Benoni
Lízalka, jeho žena	Jaroslav Šára
Maryša	Táňa Hódanová
Rozárka	Jana Ebertová
Vávra	Naděžda Letenská
	Zdeněk Štěpánek, laureát státní ceny, člen ND v Praze, j. h.
Francek	Radislav Koval
Horačka, jeho matka	Vilém Pfeiffer
Strouhalka, Maryšina teta	Soňa Šimberová j. h.
Strouhal	Lola Skrbková
Maryšina babička	Miroslav Olejníček
Hospodský, Franckův poručník	Naďa Kreclová j. h.
Hospodská	Jiří Myron
Pavel, řeznický tovaryš	Božena Kožušníková j. h.
Hrdlička, obecní sluha	Slavoj Šindler
Soudní sluha	Miloslav Doležel
	Miloslav Kožušník
	Karel Lupínek
Rekruti	Jaroslav Nedvěd
	Miroslav Polach
Franěk	Bohumil Točil
Buček	Leo Psoťka
Hrdličková	Olga Kašílková
Křištofl	Antonín Tázlar
První souseď	Jindřich Hečko
Druhý souseď	František Havlas
Vojtěna	Marie Lukášová
Rozsívalka	Marie Točilová
Anička	Jana Bednaříková

Muzikanti, sedláci, chasa, mlatci, děti.

Inspicient: Miloslav Kožušník.

Napovídá: Heda Remínová.

Případné změny v obsazení jsou uvedeny na vývěškách.

K uvedení hry bří Mrštíků „Maryša“

Bratři Mrštíkové vytvořili Maryšou dílo neobyčejně poutavé a pravdivé. Čerpali z vesnických motivů, znali lid na vesnici a z jeho prostředí tvořili nejraději, majíce neustále před očima různé vesnické figurky se všemi jejich osudy, radostmi a strastmi. Byli dobrými pozorovateli vesnických poměrů a dovedli je líčit velmi barvitě a plasticky. Dovedli se probrat k těm nejtajnějším skrýším lidských duší. Poodhalili nám roušku, která zakrývala nepravosti vesnických boháčů a postavili je před nás s jejich vášněmi a špatnými sklony. Kreslí nám výrazné typy sedláků s jejich sebevědomím, vybudovaném na majetku. Každý z nich si myslí, že za peníze si může koupit vše, na co si vzpomene, i lásku a náklonnost mladých dívek. Tvrdý a nelítostný peněžní moloch nenasytně požívá nové a nové oběti a není záchrany, ani odvolání. Mnoho tragedií se odehrává pod doškovými střechami chudáků a nescetné oběti jsou skláceny do hrobu. Peníze křiví charaktery, uzavírají se nová manželství před Bohem — sešňorovaná úzkoprsou morálkou, ale tato manželství, která jsou vybudována na lži a klamu, plodí děti, ze kterých opět rostou noví tyraní bezzemků a chudších rolníků.

Takoví Lízalové a Vávrové jasně pocítují, že ani ty nejkrásnější peníze někdy nepomohou a po svých nízkých činech jeví se nám pojednou jako ztroskotanci s narušenou morálkou. Nebezpeční třídní nepřátelé se utápějí v alkoholu a lkají nad svým osudem, který připravili jiným i sobě jen k vůli penězům, kterým slouží do roztrhání těla.

Maryša a Francek, oba čestní a charakterní lidé, bouří se proti tomuto zlu. Ani Maryša však nenachází řešení a odmítá nabídku Franckovu, aby s ním odešla. Je sama spoutána výchovou a tehdejšími zákony o nerozlučnosti manželství. Je v moci náboženského působení a víry. Nechce být špatná a nechce hřešit. Život bez vytouženého mladého Francka po boku vdovce Vávry je pro ni nesnesitelný, a aby zachránila Francka, vraždí za cenu vlastního štěstí. Trestá vinníky za všechny utrpením zničené mladé dívky. Franckovo řešení je jasné a přímé. Není v něm předsudků, protože je vychován bídou a zocelen nouzí. Vidí o něco dále a na konci jeho revolty je práce v továrně v Brně, kde by se stal jedním z kamenů v základech dělnického hnutí. Franckovo buřičství není buřičstvím individua, ale vzpourou typicky proletářského hochy, obdařeného veselou povahou, bohatstvím lásky a šťastnými tužbami.

Mění-li se všechny tyto pocity a duševní vztahy Franckovy v protiklady, mění-li se v tvrdou a bezohlednou bojovnost, není to vinou Franckovy výjimečné povahy ani jeho protispolečenského zaměření. Rovněž Maryša je prosté a milé děvče z vesnice, jakých najdeme všude dosti. Není žádnou výjimkou, ale postavou typickou. Není zlou, ani neposlušnou dcerou, která nectí své rodiče — naopak, Maryša je dívka plná vroucí oddanosti a poslušná dcera. Končí tragicky právě proto, že poslechla všech morálních a náboženských příkazů.

Všechny postavy neztrácejí svůj lidský základ, nejsou od kořene zlé, ale jsou deformovány kapitalistickým řádem, který zná jen vztahy, založené na penězích.

BR. KŘANOVSKÝ.